

Motion till riksdagen 2019/20:3356

av Yasmine Posio m.fl. (V)

Hbtq-frågor i världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att den oberoende experten på hbtq-frågor i FN:s råd för mänskliga rättigheter ska få goda organisatoriska och finansiella förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör använda sin plats i högnivågruppen för implementering av Agenda 2030 till att uppmana FN:s medlemsstater att inkludera arbete med hbtq-frågor i sitt arbete och sina rapporter om Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör inkludera hbtq-frågorna i sitt genomförande av Agenda 2030 och i sina framstegsrapporter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att lyfta upp hbtq-frågorna i alla relevanta forum inom FN-systemet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta stödja och underlätta närvaron för hbtq-aktivister i FN:s olika forum och processer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna för ytterligare åtgärder mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna och verka för att man inom EU sätter hårdare press på de medlemsländer som diskriminerar sina medborgare på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att överträdelseärenden drivs mot de länder som inte respekterar att samkönade äktenskap ingångna i annat land ska vara giltiga i hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att transpersoner i alla EU:s medlemsstater ska ha möjlighet att ändra juridiskt kön utifrån självidentifikation och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att antidiskrimineringsinitiativet omfattar såväl diskriminering på grund av sexuell läggning som könsidentitet, könsuttryck och könskaraktiska och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Köpenhamnskriterierna behöver skärpas avseende hbtq-personers rättigheter så att det uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU ska anta en strategi för att främja hbtq-personers rättigheter inom EU och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Moskva mekanismen ska återopnas när hot mot hbtq-personer och hbtq-rörelsen anses vara överhängande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att OSSE-samarbetet även ska omfatta hbtq-frågorna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom samarbetet i Europarådet aktivt bör arbeta för att alla medlemsstater ska avskaffa all slags diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktiska och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att finansiellt och organisatoriskt stärka enheten Sexual Orientation and Gender Identity Unit inom Europarådet i syfte att säkerställa att enheten kan arbeta långsiktigt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet ska verka för en konvention för partnerskap och samkönade äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet bör verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap ska gälla för partnerskap såväl som för samkönade äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktiska och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för den feministiska utrikespolitiken bör uppmärksamma situationen för homo- och bisexuella flickor, kvinnor och icke-binära, trans- och intersexpersoner och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur stödet till hbtq-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

För Vänsterpartiet är rätten att uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet på sina egna villkor en fråga om grundläggande mänskliga rättigheter oavsett var i världen man bor. Ingen stat kan med hänvisning till historia, kultur, religion osv. hävda att dessa rättigheter inte omfattar alla dess medborgare.

Utvecklingen i världen är komplex. I år är det 50 år sedan Stonewallupproret i USA som kommit att bli en symbol för den moderna västerländska hbtq-rörelsen. Utvecklingen i världen har i många avseenden gått åt rätt håll sedan dess. Den globala attitydundersökningen World Value Survey konstaterar att acceptansen för hbtq-personer har ökat, från fem procent på 80-talet till runt 20 procent i dag. Samtidigt lever hbtq-personer världen över under förtryck i form av repressiv lagstiftning, hatbrott och osynliggörande. En ökad polarisering där nationalistiska och populistiska krafter vinner mark drabbar hbtq-personer hårt, och på många håll går utvecklingen bakåt. Möjligheten till organisering inskränks av det krympande utrymmet för civilsamhället och angrepp på yttrande- och mötesfriheten.

Gemensamt för viktiga framsteg världen över är att de sker tack vare modiga hbtq-personer som organiserar sig och kräver sina rättigheter. Att Botswana och Angola nyligen har avkriminaliserat homosexualitet och att Taiwan som första land i Asien nu tillåter samkönade äktenskap är betydelsefulla framsteg som kan påverka många. Men det beslut som på senare år omfattar i särklass flest människor är att Indiens högsta domstol 2018 tog ett historiskt beslut att upphäva paragraf 377 i strafflagen och därmed avkriminalisera sexuella handlingar mellan människor av samma kön. Att Världshälsoorganisationen WHO inte längre klassar transpersoner som psykiskt sjuka kan komma att spela stor roll världen över.

Även här hemma i Europa märks framsteg och sedan 2017 är det möjligt för både finländare, tyskar och maltesare att ingå samkönade äktenskap. I Tyskland finns nu som första land i Europa möjligheten att registrera barn som ett tredje kön från födseln. Europarådet utfärdade 2017 en resolution i syfte att skydda intersexpersoners rättigheter med fokus på barns rätt att slippa onödig kirurgi. Tyvärr ser vi samtidigt i stora delar av världen hur hbtq-personer förföljs, diskrimineras och mördas p.g.a. sin sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika. Enligt RFSL rapporterades 2 343 mord mellan 2008 och 2016 på personer från 69 olika länder som bröt mot normer gällande könsidentitet och könsuttryck. Sannolikt är dock mörkertalet mycket stort. I flera väpnade konflikter är hbtq-personer en särskilt utsatt grupp. Terrorgruppen Daish har t.ex. systematiskt förföljt och mördat hbtq-personer i Irak och Syrien. Ryssland har tydligt använt homo- och transfobi i sin propaganda mot väst under konflikten i Ukraina och rapporter från Tjetjenien vittnar om brutal tortyr under

koncentrationsliknande förhållanden. Läs mer i Vänsterpartiets motion Ryssland (2019/20:3357).

Världen över utsätts hbtq-personer systematiskt för våld i hederns namn. Förtrycket tar sig många olika uttryck. Det handlar både om repressiv myndighetsutövning, om osynliggörande och om att stat och polis underlåter att agera mot det våld och den diskriminering som förekommer i landet. Många länder har en lagstiftning som diskriminerar hbtq-personer och fortfarande är homosexualitet kriminaliserat i drygt 70 stater. I en rad länder riskerar hbtq-personer att dömas till döden, bl.a. i Iran, Saudiarabien och Nigeria. Brunei skärpte så sent som 2019 sin redan mycket hårda lagstiftning och homosexuella i landet riskerar nu stening trots försäkran från sultanen efter internationella påtryckningar om att dödsstraffen ändå inte verkställs. I USA har Trumpadministrationen utfärdat nya regler som innebär möjlighet till vårdvägran, någonting som riskerar att slå hårt inte minst mot transpersoner. Många höernationalister spelar på homo- och transfobisk retorik, som i Brasilien där president Bolsonaro kallar sig stolt homofob. Flera länder förhindrar organisering och har förbjudit kommunikation via dejtingappar för hbtq-personer.

Öppen diskriminering av hbtq-personer förekommer även på vår egen kontinent. När nationalistiska och högerpopulistiska krafter vinner mark utmanas rätten till sin egen sexualitet och identitet. Polen ger inte längre tillgång till assisterad befruktning för ensamstående kvinnor samtidigt som ett 30-tal städer i landet har förklarat sig fria från "hbtq-ideologin". Bulgarien har raderat möjligheten för transpersoner att bekräfta rätt namn och kön i officiella dokument. I Georgien har konstitutionen ändrats så att äktenskap är förbehållet en man och en kvinna. I Turkiet attackerades sommarens pride av beväpnad polis. I Ryssland nekades organisationer för hbtq-personer att registrera sig.

Trots att det är en grundläggande mänsklig rättighet att få uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet på sina egna villkor är det alltför få länder som har modet och viljan att stå upp för dessa rättigheter. Sverige har ett ansvar för att kämpa för hbtq-personers rättigheter i världen. Vänsterpartiet vill att de modiga hbtq-aktivisterna runt om i världen ska känna att de har en allierad i Sverige. I denna motion har vi därför lagt en rad förslag på hur vårt land kan bli en än tydligare röst för hbtq-personers rättigheter i världen.

Sverige ska aktivt driva hbtq-frågor inom FN

FN är en central arena i arbetet för att stärka respekten för hbtq-personers mänskliga rättigheter. Sverige bör använda FN som ett forum för att lyfta upp och driva fram hbtq-frågor på dagordningen och för att skapa allianser med likasinnade länder. De mänskliga rättigheterna omfattar alla och världens länder bör respektera att även hbtq-personer inkluderas. Det handlar bl.a. om rätten att inte bli utsatt för tortyr, rätten till yttrande- och åsiktsfrihet, möjligheten att organisera sig och rätten till den egna kroppen som t.ex. frihet från "normaliserande" operationer av intersexpersoner. Ett stort kliv togs 2006 när Yogakartapriniciperna lades fram, men de har inte varit tillräckliga.

Under de senaste åren har vi kunnat se flera exempel på att hbtq-frågor lyfts på FN:s dagordning. Här kan Sverige tillsammans med likasinnade länder spela en viktig roll. Man kan dessutom se en tydlig förskjutning inom FN när det kommer till hbtq-frågorna. I synnerhet de latinamerikanska länderna har valt att gemensamt driva på för att lyfta

hbtq-personers mänskliga rättigheter. Tillsammans med EU-länderna, en rad stater i Asien och bl.a. Sydafrika har det varit möjligt att nå framgångar.

Ett historiskt steg på senare år var när FN:s råd för mänskliga rättigheter (UNHRC) 2016 röstade för en resolution om skydd mot våld och diskriminering p.g.a. sexuell läggning och könsidentitet. En ny resolution antogs i juli 2019 och därmed förlängdes mandatet för FN:s oberoende expert med uppgift att bekämpa våld och övergrepp mot hbtq-personer. LGBT har också blivit en s.k. Stakeholder Group inom ramen för FN:s högnivåpolitiska forum för hållbar utveckling. Dessa är viktiga verktyg för att synliggöra diskriminering av hbtq-personer runt om i världen.

Sverige bör agera för att den oberoende experten för hbtq-frågor i FN:s råd för mänskliga rättigheter ska få goda organisatoriska och finansiella förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

De globala utvecklingsmålen Agenda 2030 nämner inte hbtq-personers rättigheter uttryckligen, men flera av delmålen öppnar för insatser när det gäller hbtq-frågorna. Det finns en tydlig koppling mellan flera av målen och hbtq-frågor. Det kommer t.ex. inte att vara möjligt att uppnå målet om god hälsa och välbefinnande i världen så länge hbtq-personer på många håll saknar tillgång till adekvat vård och har obefintligt demokratiskt utrymme, eller att utrota all fattigdom i världen så länge man inte bekämpar diskriminering av hbtq-personer på arbetsmarknaden. Sverige ingår i högnivågruppen för implementering av Agenda 2030. Det ger oss en möjlighet att synliggöra behoven av att lyfta hbtq-frågorna inom ramen för arbetet med Agenda 2030.

Sverige bör använda sin plats i högnivågruppen för implementering av Agenda 2030 till att uppmana FN:s medlemsstater att inkludera arbete med hbtq-frågor i sitt arbete och sina rapporter om Agenda 2030. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör föregå med gott exempel och själva lyfta hbtq-frågorna inom ramen för det nationella svenska arbetet med att genomföra Agenda 2030. Hbtq-personer nämns t.ex. i regeringens handlingsplan för Agenda 2030 för 2018–2020 men skulle kunna inkluderas i fler områden.

Sverige bör inkludera hbtq-frågorna i sitt genomförande av Agenda 2030 och i sina framstegsrapporter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det finns dock fortfarande ett starkt motstånd mot att lyfta upp hbtq-frågorna inom ramen för delar av FN:s arbete. T.ex. har det hitintills varit mycket svårt att lyfta upp hbtq-frågorna inom ramen för FN:s kvinnokommission, trots att homo- och bisexuella kvinnor samt transpersoner tillhör några av de mest utsatta grupperna bland världens kvinnor. Det har också funnits ett starkt motstånd mot att låta företrädare för hbtq-organisationer närvara och yttra sig inom FN och representanter och aktivister har motarbetats och tvingats utstå trakasserier. Det är viktigt att Sverige lyfter upp hbtq-frågorna inom FN-systemet, och det kan ske t.ex. genom att man arrangerar sidoevenement vid högnivåmöten eller att man bjuder med hbtq-organisationer i sina officiella delegationer.

Sverige bör verka för att lyfta upp hbtq-frågorna i alla relevanta forum inom FN-systemet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska även fortsätta att stödja och underlätta närvaron för hbtq-aktivister i FN:s olika forum och processer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska aktivt driva hbtq-frågor inom EU

I flera av EU:s medlemsländer är fortfarande diskrimineringen av hbtq-personer utbredd. I Litauen infördes förbud mot ”främjande av homosexualitet” 2009. I Slovenien avskaffades möjligheten för samkönade par att ingå äktenskap efter en folkomröstning i december 2015. I majoriteten av EU:s länder möter fortfarande transpersoner både praktiska och juridiska hinder när de vill ändra juridiskt kön och genomgå en könsbekräftande behandling. I flera EU-länder, inklusive Sverige, har möjligheterna för hbtq-flyktingar att få asyl begränsats.

Under de senaste åren har det blivit tydligt att ett EU-medlemskap inte är en garant för att hbtq-personer ska undgå diskriminering. Det är viktigt att markera att diskriminering p.g.a. sexualitet och könsidentitet inte är förenlig med ett medlemskap i EU, och om enskilda medlemsstater väljer att inskränka sina medborgares mänskliga rättigheter måste det få konsekvenser, t.ex. genom ett minskat jordbruks- och regionalstöd eller förlorad rösträtt i ministerrådet.

Regeringen bör se över möjligheterna till ytterligare åtgärder mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna och verka för att man inom EU sätter hårdare press på de medlemsländer som diskriminerar sina medborgare p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det finns på flera områden konkreta initiativ som skulle kunna tas för att motverka diskrimineringen av hbtq-personer i EU. I dag har samkönade par rätt att gifta sig i 16 EU-länder. År 2018 slog dock EU-domstolen fast att alla par har samma rätt till rörelsefrihet. Det innebär att även EU-länder som inte tillåter samkönade äktenskap ändå blir tvungna att erkänna de par som har gift sig i andra länder. Beslutet är en viktig markering mot diskriminering inom EU. Än så länge råder det dock osäkerhet om huruvida alla länder kommer att respektera domen. I annat fall finns möjlighet för kommissionen att driva överträdelseärenden med hot om vite, någonting som i så fall bör göras.

Sverige ska verka för att överträdelseärenden drivas mot de länder som inte respekterar att samkönade äktenskap ingångna i ett annat land ska vara giltiga i hela unionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Rättigheterna för transpersoner skiljer sig tydligt åt mellan EU:s medlemsstater. Enligt Transgender Europe är Malta och Danmark de enda EU-länderna där transpersoner inte klassas som psykiskt sjuka samtidigt som det finns tillgång till transspecifik vård för både vuxna och minderåriga. Finland och fem andra medlemsstater kräver tvångssterilisering av transpersoner innan rätt kön kan bekräftas i officiella dokument. Detta trots att Europadomstolen har konstaterat att kravet på sterilisering strider mot mänskliga rättigheter. Bara fem länder ger möjlighet att ändra juridiskt kön utifrån självidentifikation.

Sverige bör arbeta för att transpersoner i alla EU:s medlemsstater ska ha möjlighet att ändra juridiskt kön utifrån självidentifikation. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I EU har man sedan 2008 diskuterat ett antidiskrimineringsinitiativ som även skulle omfatta sexuell läggning. Direktivet ska motverka diskriminering inom t.ex. hälso- och sjukvård, sociala förmåner, utbildning samt tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster, inklusive bostäder.

Sverige bör agera för att antidiskrimineringsinitiativet omfattar diskriminering p.g.a. såväl sexuell läggning som könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

EU är i dag världens största biståndsgivare. Men inom unionens utvecklingsarbete har frågor rörande hbtq-personers situation fått minimal uppmärksamhet, bl.a. p.g.a. att en rad konservativa medlemsstater aktivt har motsatt sig att EU arbetar med frågor rörande sexuella rättigheter eller könsidentitet inom sitt utvecklingsarbete.

Sverige bör driva på för att EU:s utvecklingspolitik ska bidra till att stärka hbtq-personers rättigheter i världen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dag har flera länder som har en historia av omfattande diskriminering och förföljelse av hbtq-personer ansökt om medlemskap i EU. Erfarenheterna från länder som Rumänien, Slovakien och Lettland visar att det inte räcker att ansökarländerna formellt uppfyller de lagmässiga kraven; ansökarländerna behöver även uppvisa ett engagemang för att arbeta mot diskriminering p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Alla kandidatländer som nu förhandlar om ett medlemskap i EU brottas med stora utmaningar när det gäller respekten för hbtq-personers rättigheter. Det gäller inte minst Turkiet där pride har stoppats vid flera tillfällen, transpersoner mördas och president Erdoğan vid upprepade tillfällen har gjort homofoba uttalanden. I Serbien har prideparader attackerats eller helt stoppats, och var fjärde hbtq-person i landet uppger att hen har utsatts för våld p.g.a. sin sexualitet, sin könsidentitet eller sitt könsuttryck.

Köpenhamnskriterierna behöver därför skärpas avseende hbtq-personers rättigheter så att det uttryckligen framgår att ett land som diskriminerar hbtq-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör också driva på för att EU ska anta en strategi för att främja hbtq-personers rättigheter inom EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska aktivt driva hbtq-frågorna i OSSE

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) är en bra arena för Sverige att driva hbtq-frågor. I parlamentet finns både länder som har kommit en bit på vägen och länder som ligger långt efter. Eftersom resolutioner i OSSE tas med majoritet så kan inget land enskilt obstruera när det gäller frågor inom mänskliga rättigheter som de inte vill arbeta med. Vänsterpartiet kommer att arbeta för att skrivningar om hbtq-rättigheter finns med i de årliga resolutioner som antas i organisationen. Inom OSSE finns ett rapporteringssystem för hatbrott, vilket innefattar brott mot hbtq-personer. Moskva-mekanismen, som Sverige tillsammans med 16 länder tog initiativ till, ger möjlighet att sända en oberoende expertmission till ett OSSE-land om det bedöms föreligga ett särskilt allvarligt hot mot mänskliga rättigheter sett till de åtaganden som landet har gjort inom OSSE. Bland annat gjordes en sådan efter att de fruktansvärda brotten mot homosexuella i Tjetjenien uppmärksammats. Då framkom inte bara omfattningen av brotten utan även hur de skyldiga fick straffrihet.

Sverige bör verka för att Moskvamekanismen ska återopas när hot mot hbtq-personer och hbtq-rörelsen anses vara överhängande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör även verka för att OSSE-samarbetet även ska omfatta hbtq-frågorna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska aktivt driva hbtq-frågorna inom det nordiska samarbetet och i Europarådet

Sverige bör verka för att ett ökat nordiskt och europeiskt samarbete även ska omfatta hbtq-frågorna. I dag råder i många avseenden liknande förutsättningar för hbtq-personer i de nordiska länderna. Dock skiljer sig lagar och regler väsentligt åt när det kommer till trans- och intersexpersoners rättigheter. Det uppstår också problem när gränshinder gör att barn som har tillkommit genom assisterad befruktning kan bli tvungna att adopteras av sina föräldrar vid en flytt mellan länderna. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att samarbetet på såväl nordisk som europeisk nivå, liksom arbetet på nationell nivå, måste utformas tillsammans med representanter från hbtq-organisationerna i de berörda länderna.

Europarådet har de senaste åren blivit en allt viktigare arena för att lyfta upp frågorna rörande hbtq-personers rättigheter. Där märks inte minst att arbetet för transpersoners rättigheter ger resultat. Europadomstolen för mänskliga rättigheter har vid flera tillfällen prövat fall rörande hbtq-personers mänskliga rättigheter och riktat tydliga uppmaningar till berörda medlemsstater. Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter och Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) har vid flera tillfällen uppmärksammat kränkningar av hbtq-personers mänskliga rättigheter bland Europarådets medlemsstater. Motståndet är samtidigt starkt, inte minst från Ryssland. Sverige måste fortsätta och ytterligare stärka sitt engagemang för hbtq-personers rättigheter inom Europarådet.

Regeringen bör därför inom samarbetet i Europarådet aktivt arbeta för att alla medlemsstater ska avskaffa all slags diskriminering p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Inom Europarådet finns i dag en särskild enhet som arbetar med hbtq-frågor, Sexual Orientation and Gender Identity Unit. Detta är ett viktigt organ för att uppmärksamma hbtq-frågorna i Europa, bl.a. bevakar man utvecklingen i medlemsstaterna och ger ut rapporter.

Sverige bör arbeta för att finansiellt och organisatoriskt stärka enheten Sexual Orientation and Gender Identity Unit inom Europarådet i syfte att säkerställa att enheten kan arbeta långsiktigt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Arbetet med hbtq-frågorna i Norden har varit framgångsrikt under de senaste åren. I dag har t.ex. samtliga medlemsländer infört samkönade äktenskap. En gemensam konvention för partnerskap och samkönade äktenskap inom det nordiska samarbetet skulle garantera att partnerskap eller äktenskap ingånget i ett land också ska ha rättsliga verkningar i ett annat nordiskt land.

Regeringen ska inom ramen för det nordiska samarbetet verka för en konvention för partnerskap och samkönade äktenskap. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Förordningen (1931:429) om vissa internationella förhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap gäller inte för samkönade äktenskap eller partnerskap. Förordningen bygger på en familjerättslig konvention mellan de nordiska länderna från 1931 som förutsätter ömsesidighet. Eftersom alla nordiska länder numera tillåter samkönade äktenskap finns det inte längre några hållbara skäl att undanta förordningen från den allmänna regeln om att alla lagar om äktenskap och makar ska tillämpas på motsvarande sätt på samkönade äktenskap. En överenskommelse i frågan bör träffas med de andra konventionsstaterna. Detta har också tillkännagetts av Nordiska rådet.

Regeringen bör inom ramen för det nordiska samarbetet verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap ska gälla för partnerskap såväl som för samkönade äktenskap. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

De nordiska länderna har i dag ett utbrett samarbete med de baltiska staterna. Bland annat arrangerar man gemensamma konferenser om människohandel och miljöfrågor. Det skulle vara positivt om detta utbyte mellan de nordiska och de baltiska staterna även omfattade frågor om sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Situationen för hbtq-personer har förbättrats de senaste åren i Baltikum, inte minst i Estland. Men det finns fortfarande stora utmaningar, trakasserier är vanliga och diskrimineringen är utbredd.

Regeringen ska inom det nordiska samarbetet verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sidas verksamhet och svenskt utvecklingssamarbete

Sverige bedriver utvecklingssamarbete med en lång rad länder, bilateralt eller genom svenska frivilligorganisationer. Det ger vårt land en möjlighet att stödja organisationer i syd som arbetar för hbtq-personers rättigheter och främja respekten för hbtq-personers mänskliga rättigheter. Samtidigt måste Sidas verksamhet och svenskt utvecklingssamarbete med hbtq-organisationer ta hänsyn till hbtq-frågornas komplexitet.

Det finns goda exempel på hur Sverige har gjort skillnad. Under 2000-talet har vi kunnat se att hbtq-personers mänskliga rättigheter har förts in som explicita mål i allt fler strategier nationellt, regionalt och globalt för svenskt utvecklingssamarbete. Enskilda ambassader har kunnat ge lokala hbtq-aktivister ett aktivt stöd. Genom Sveriges stöd till projektledning, ledarskap och påverkansarbete via RFSL har ett stort antal av hbtq-rörelsens egna ledare fått fler verktyg och ökad kunskap om rättighetsbaserat arbete.

När regeringen slog fast att man skulle föra en feministisk utrikespolitik var vi många som förutsatte att denna prioritering skulle innebära ett ökat fokus på hbtq-frågorna. Förtryck p.g.a. kön, sexualitet, könsidentitet och könsuttryck hänger ofta samman och samverkar. Bland världens kvinnor är ofta homo- och bisexuella kvinnor samt transpersoner bland de mest utsatta för diskriminering och våld. Vänsterpartiet vill att Sverige inom ramen för den feministiska utrikespolitiken tydligt bejakar att det finns fler än två köns-

kategorier och att människor ska ha en grundläggande rätt till självidentifiering. Det är också viktigt att bejaka att transpersoner i många samhällen utgör en av de mest utsatta grupperna och att deras kön och könsuttryck inte alltid respekteras i det samhälle som de lever i.

Inom ramen för den feministiska utrikespolitiken bör Sverige därför uppmärksamma situationen för homo- och bisexuella flickor, kvinnor och icke-binära samt trans- och intersexpersoner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Trots att de riskerar att förlora arbetet, kontakten med sin familj eller till och med sitt liv organiserar sig människor i hela världen för sina rättigheter. Dessa aktivister har mod och vilja, men de behöver stöd i ofta mycket svåra miljöer. Stödet till organisationer som arbetar med hbtq-frågor i fattiga länder är i dag inte omfattande mätt i kronor, men för de enskilda organisationerna har det en avgörande betydelse. Dock finns det ofta hinder för att stödja hbtq-organisationer. I länder där samkönade relationer är förbjudna finns det stora svårigheter för en hbtq-organisation att ens registrera sig, och många små hbtq-organisationer i fattiga länder har haft svårt att leva upp till de höga krav på revision och uppföljning som Sverige ställer. För att Sveriges insatser ska bli meningsfulla är det centralt att de projekt och biståndsprogram som genomförs planeras och följs upp i dialog med hbtq-rörelsen i det berörda landet.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur stödet till hbtq-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer om Vänsterpartiets utvecklingspolitik i motionen En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (2018/19:757).

Hbtq-organisationers begränsade utrymme

I dag ser vi hur hbtq-organisationer begränsas på samma sätt som andra civilsamhällesorganisationer som verkar för att värna och stärka mänskliga rättigheter, men också av lagar som riktar sig direkt mot hbtq-personer och inskränker deras rätt att uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet. I en tid då nationalistiska, patriarkala och reaktionära politiska krafter är på frammarsch är hbtq-organisationernas utrymme extra hotat.

Enligt Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, RFSL, finns s.k. moral- eller propagandalagar som begränsar yttrandefriheten vad gäller sexuell läggning i minst 19 länder. Merparten ligger i Mellanöstern och Nordafrika, men två är europeiska (Litauen och Ryssland). Med grund i dessa lagar trakasserar myndigheterna människor och förvägrar dem rätten till vårdnad av sina barn och rätten att organisera sig. Lagarna försvårar dessutom möjligheterna till hivprevention liksom möjligheten att få upprättelse för den som utsätts för något brott p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika.

Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för att värna hbtq-organisationers handlingsfrihet runt om i världen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets politik angående det minskade utrymmet för civila organisationer finns närmare beskriven i motionen Demokratins krympande utrymme (2018/19:723).

Yasmine Posio (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Elin Segerlind (V)

Jessica Thunander (V)